

TEENDŐK A DOWN ALAPÍTVÁNY INTÉZMÉNYEIBEN A COVID-19 OKOZTA FERTŐZÉS MEGJELENÉSE ESETÉN A BETEGEK ÁPOLÁSA/GONDOZÁSA SORÁN, VALAMINT A BETEGEK KÖRNYEZETÉBEN A FERTŐZÉS TOVÁBBTERJEDÉSÉNEK ELKERÜLÉSE ÉRDEKÉBEN

A koronavírussal fertőzöttek száma ezekben a hetekben országos szinten is rohamosan nő. Várható tehát, hogy intézményeinkben is előfordul, sőt számolni kell akár járvány kialakulásával is.

Jelen protokoll arra az esetre vonatkozik, ha az Alapítvány bármelyik bentlakásos intézményének lakója megbetegszik, vagy betegség gyanúja merül fel.

Leírjuk a koronavírusos betegek átmeneti és állandó lakhatást biztosító szolgáltatásaiban, vagyis az ügyfél saját otthonában történő ápolásával kapcsolatos teendőket, valamint azt, hogy mit kell tenni a fertőzések továbbterjedésének megakadályozására, milyen szabályokat kell követni a fertőzött személy környezetében, mi a teendő a beteg által használt eszközökkel, tárgyakkal, és a keletkező veszélyes hulladékkal.

I. Lakóotthonában ápolat koronás beteg ügyfél

Ha a COVID-19 fertőzést mutató ügyfél enyhe tünetei miatt nem kerül kórházba, az alábbi ápolási teendők szükségesek:

Mindenekelőtt meg kell oldani a fertőzött személy(ek) biztonságos, másokat nem veszélyeztető, elkülönített elhelyezését. Ehhez külön épületre, házrészre (pl. emeleti szint, alagsor stb), vagy legalább elkülönített szobákra lesz szükség.

Ingtatlan és tárgyi feltételek biztosítása

Erre a célra alkalmassá tehető a Kajár utcai TÁMLAK, amelybe még nem költöztek be a leendő lakók. Az épületben jelenleg csatornajavítás folyik, és még hiányos a bútorzat is. A munkálatok befejezését és a bútorzat beszerzését követően az épület használható lesz elkülönítés céljára. Az előkészületek időszükséglete: 2 hét. A főépületben 7 szoba áll rendelkezésre (4 szoba az emeleten, fürdőszobákkal, WC-kkel, valamint 3 szoba a földszinten 1 fürdővel és WC vel). Az izolálás megnyugtatóan a szintek között oldható meg. A kisházban, az emelten 2 vagy 3 ágy helyezhető el. Adott hozzá egy 1 fürdő és WC. A földszinten - szükség esetén – az eredetileg nappalinak szánt helyiségben is elhelyezhető 1 ágy, és igénybe vehető ugyanitt fürdőszoba és WC is.

Egy másik alapítványon belüli lehetőség a Marga utcai TÁMLAK Sportcentruma. Itt szükség esetén 3 kisméretű, zárható helyiség vehető igénybe elkülönítésre. Ezek közül egy szoba jelenleg is izolációs célt szolgál, mivel itt egy MRSA kolonizált beteget különítettünk el. Az ezekbe a helyiségekbe beköltöztetett személyeket azonban egymástól nem lehet tökéletesen szeparálni.

A Zágrábi utcai és a Szalóki utcai átmeneti otthonokban, a Sarokházban, továbbá az Oroszlán utcai és a Felcsúti úti intézményeinkben – ha feltétlenül szükség lenne rá – az emeleti szinteken ki lehet alakítani elkülönülő szobát/szobákat, de ez egyik esetben sem tekinthető

tökéletes izolációnak. A Gondozóházakban ideiglenes elválasztókkal, és a bejáratok használatának megosztásával megoldható egy viszonylagos izoláció, de a légtér szétválasztása részleges.

A fizikai és tárgyi feltételek mellett a megbetegedettek, vagy tünetmentes vírushordozók ellátásához egységenként legalább 4 ápolást/gondozást végző munkatársra is szükség van, hiszen ügyfeleink mindegyike fokozott gondozási igényű, azaz 24 órás gondozást igényelnek. A 4–4 munkatárs váltott műszakban végzi a személyek gondozását, és ápolását, de nem a szakápolását.

Ha kórházba szállítás helyett a COVID-19-el fertőzött ügyfél ápolását/gondozását az Alapítványon belül kell megoldani, akkor számolni kell azzal, hogy egy-egy eset ellátásának teljes havi költsége 2 millió forintig terjedhet.

Az elkülönítéssel kapcsolatban felmerülő személyi feltételek biztosítása már eddig is megoldhatatlannak bizonyult: nem csak azért mert lehetetlen ennyi plusz munkatárs hirtelen megtalálása és felvétele (egy-egy alkalmas gondozó véglegesítéséhez nem ritkán 8–10 jelölt kipróbálására is szükség szokott lenni). De azért is, mert ezeknek a plusz gondozóknak a költsége fejenként havonta legalább 300.000 Ft. Négy dolgozó esetében: havonta 1,2 Millió forint. Három elkülönítendő személy esetén egyetlen havi bérköltség: 3,6 millió forint. Ehhez adódik pluszként a helyiség felszerelése és fenntartása, ami legalább még 100–300.000 Ft/fő összeget tehet ki.

Tehát a fenntartónak minden elkülönítésre ekkora összeget kell rendelkezésre bocsátania.

II. Bentlakásos otthonok fertőzött ügyfeleinek ápolása

A Down Alapítványnál nincsenek szakápolók, és szakápolásra alkalmas körülmények sem, így ha a COVID-19-el fertőzött beteg állapota szakápolást igényel, akkor az intézmény alapellátását biztosító orvossal történt konzultációt követően azonnal kórházba kell szállítani.

Az Alapítványnál lábadozó, tehát enyhe tüneteket mutató betegek, vagy tünetmentesek részére alapápolást kell biztosítani, azaz kötelező alapvető szükségleteik kielégítése.

A betegnek elsősorban ágynyugalmat kell biztosítani, de gondoskodni kell a folyamatos folyadékpótlásról, és a rendszeres hőmérözésről is.

A Koronavírus fertőzés vagy annak gyanúja miatt elkülönített ügyfél ellátása során az őt gondozó/ápoló munkatársaknak az alábbi feladatokat kell elvégezniük:

- ▶ Folyamatos kapcsolattartás az intézményi alapellátást végző orvosi szolgálattal, telefonon, vagy on line.
- ▶ A beteg felügyelete és ápolása 24 órás legyen, amit a munkatársaknak 6 órás váltásban kell elvégezniük.
- ▶ Legyen kéznél a mentők elérhetősége (112), hogy ha az ügyfél állapota hirtelen romlik, időben kórházba szállítható legyen. A segítség kérésekor mindig jelezni kell, hogy a betegnek koronavírus fertőzése van, és eddig a Down Alapítvány melyik átmeneti vagy lakóotthonában volt elkülönítve.

- ▶ A koronavírussal fertőzött, de a még csak fertőzésre gyanús személy is szigorúan maradjon az épület számára kijelölt izolációs szobájában. Azt elhagynia szigorúan tilos. Ebből sajnos adódhatnak nehezen kezelhető helyzetek, mivel az értelmileg sérült személyek nem, vagy csak nehezen értik meg a megváltozott helyzet szükségességét.
- ▶ Az elkülönítettek csak és kizárólag az őket ápoló gondozóval/segítővel találkozhatnak.
- ▶ Az izolációs szoba ajtaja legyen csukva, a szobát gyakran kell szellőztetni, mert a friss hűvös levegő csökkenti a légszomj érzetét.
- ▶ A fertőzésre gyanús, vagy beteg ügyfél tisztálkodását, fürdését csak az arra kijelölt fürdőszobában lehet megoldani. A tisztálkodáshoz használt eszközöket az izolációs szobában kell tárolni.
- ▶ A beteg használati tárgyait nem lehet kivinni az izolációs szobából. Legyen saját tányérja, evőeszközei, törülközője, kéztörlője, ágyneműje.
- ▶ Használat után minden tányért, poharat, bögrét, evőeszközt alaposan el kell mosogatni, és fertőtleníteni. A fertőtlenítő mosogatást védőkesztyűben kell végezni. Csak külön kijelölt és mások által nem használt konyharuhát lehet használni, amit szintén a beteg szobájában kell tartani.
- ▶ Minden szennyes ruhaneműt, ágyneműt, törülközőket, konyharuhákat legalább 60°C-on, más szennyesétől elkülönítetten kell kimosni, normál mosószerrel. A szárítás a ruhanemű által elbírható legmagasabb hőfokon történjen.

III. A bentlakásos otthonok ápoló személyzetének védelme

A COVID-19 fertőzéssel elkülönített betegek környezetében tartózkodó, ápolást/gondozást végző munkatársak saját védelmük érdekében az alábbiakra kötelezettek:

- ▶ Minden dolgozó használjon maszkot, hordjon kesztyűt, mosson rendszeresen kezet és fordítson gondot a beteg által érintett tárgyak, felületek (pl. ágykeret, mobiltelefon, kapcsológombok, stb) fertőtlenítésére.
- ▶ Alkoholos, vagy klórtartalmú 1 fázisú tisztító-fertőtlenítőszerrel kell használni a felület anyagának, jellegének megfelelően.
- ▶ Egyéni védőfelszerelés eltávolítása során elsőként a kesztyűket kell levenni, majd eldobni, (lásd az erre vonatkozó korábbi utasítást) Ezt követően azonnal kezet kell mosni és fertőtleníteni (lásd az erre vonatkozó korábbi utasítást). Ezt követően kell eltávolítani az arcmaszkot (lásd az erre vonatkozó korábbi utasítást).
- ▶ Minden olyan hulladékot, beleértve a használt papír zsebkendőt vagy orr-szájmaszkot, amellyel a beteg érintkezett, stabil, szakadásálló műanyag szemetes zsákba kell elhelyezni és a zsákot le kell zárni, amikor megtelt. A műanyag szemetes zsákot egy második szemetes zsákba kell ezután tenni, amit szintén le kell zárni mégpedig

csomózással vagy megkötéssel. A hegyes és éles tárgyakat, üveghulladékot átlukasztás ellen védett, eldobható dobozban lehet csak a szemétkébe helyezni. Ezt a szemetes zsákot lehet a szokásos módon kidobni.

- ▶ Ezután azonnal kezet kell mosni (szappannal vagy alkoholos fertőtlenítővel). A szappanos vizes oldat hatékonyabb a vírus ellen, mint az alkohol alapú, ezért inkább ezt használjuk, különösen akkor, ha a kezünk szemmel láthatóan szennyezett.

IV. A beteg ügyfelek egészségi állapotának követése

A láz, de különösen a magas láz önmagában is rossz közérzetet okoz. Gondoskodni kell a megfelelő lázcsillapítókról: paracetamol, metamizol adható (az ibuprofen és az aszpirin nem javasolt, bár káros hatását koronavírus fertőzésben nem bizonyították). Naponta 2-szer kell lázat mérni, és azt fel kell jegyezni. A lázmenet alakulása segít megítélni a beteg állapotát és annak változását.

A beteg maradjon ágyban, igyon sok folyadékot. Étrendje könnyű és kiegyensúlyozott legyen.

A beteget ápoló munkatársaknak meg kell tanulniuk a veszélyhelyzetet jelző tünetek felismerését. Mindenki kerülhet intenzív osztályos ellátásra, gépi lélegeztetésre, életkortól és társbetegség fennállásától függetlenül. Különösen fontos odafigyelni a tünetekre, miután az értelmi fogyatékos személy nem biztos, hogy maga is jelezni tudja, ha állapota rosszabbra fordul. A vészt jelző tünetek időben történő felismerésén akár a beteg élete is múlhat.

Az Alapítványnál elkülönített tünetmentes fertőzött, vagy már a betegség tüneteit is mutató ügyfeleinknél a következő jelekre kell különösen odafigyelni azoknak, akik a gondozást végzik:

1. A légszomj és annak fokozódása. Számoljuk meg, hányszor vesz levegőt a beteg egy perc alatt. (Az egészséges felnőtt légzésszáma 12-20/perc) A nyugalomban fokozódó légszomj, a felületes, kapkodó légvétel fenyegető légzési elégtelenségre utal. Ilyenkor azonnal intézkedni kell a beteg kórházba szállításáról.
2. A pulzusszám alakulása. Számoljuk meg a beteg pulzusszámát. Felnőttekben a normál tartomány 60-90/min. között van. A lázcsillapítás csökkenti a szapora szívverés és a légszomj érzését. A tartósan 90/min. feletti pulzusszám is az állapot súlyosbodására utal.
3. Fontos lesz mérni és naplózni a beteg által naponta elfogyasztott folyadékmennyiséget és a vizelet mennyiségét. Ha a betegnek 24 órán keresztül nincs vizelete, fenyegető veseelégtelenség gyanúja merül fel, sürgős orvosi konzultációra lesz szükség.
4. Sürgősen fel kell hívni az orvost, ha az ápolást/gondozást végző munkatárs azt észleli, hogy a betegnek hideg, nyirkos, vagy márványozottá vált a bőre, felülési nehézségei vannak (de nem azért mert idős kora miatt amúgy is mozgáskorlátozott), ha lila az ajka és az arca, vagy vért köp.

Fentieknek megfelelően tehát kötelező monitorozni a következő paramétereket:

- testhőmérséklet
- légzésszám
- pulzus
- a vizelet napi mennyisége
- a beteg által bevett gyógyszerek

Az elkülönítésre került fertőzött és megbetegedett ügyfeleink pszichés támogatása

Fordítsunk figyelmet arra, hogy az amúgy is nehezen kommunikáló, vagy nehezen kezelhető értelmi sérült ügyfél – ha megfertőződött és izolációba került – ne érezze védtelennek, tehetetlennek magát. A gondozásukat/ápolásukat biztosító munkatársak is elfáradhatnak, feszültté, fásulttá válhatnak és ez mindannyiuk számára megnehezítheti a helyzettel való megküzdést.

Az Alapítvány pszichológusait, mentálhigiénés munkatársait és gyógypedagógusait be kell vonni a lelki és pszichés támogatásba. A lakóotthonainkban bekövetkező fertőzések vagy járvány esetére egyszerű, praktikus technikákat kell kidolgozniuk, amellyel mind az ügyfelek, mind a munkatársak esetében csökkenthető a helyzetből adódó pszichés feszültség és teher.

Protokollok:

Jelen protokollok részét képezik annak a szabályrendszernek, amelyet az alapítvány hozott létre és a kuratórium fogadott el a COVID-19 okozta helyzet kezelésére.

Központi protokollok, szabályzatok:

- Koronavírus fertőzések és a COVID-19 okozta járvány kialakulásának megelőzését szolgáló járványügyi szabályzat és infekciókontroll terv
- Teendők a Down Alapítvány intézményeiben a COVID-19 okozta fertőzés megjelenése esetén a betegek ápolása/gondozása során, valamint a betegek környezetében a fertőzés továbbterjedésének elkerülése érdekében.

elérhető: <https://www.downalapitvany.hu/node/1825>

Intézményi protokollok:

Bentlakásos szociális intézmények COVID-19 fertőzéssel kapcsolatos felkészülési és infekciókontroll protokolljai

- Andor Utcai Kiscsoportos Lakóotthon
- Csengery utcai Kiscsoportos Lakóotthon
- Felcsúti utcai Támogatott Lakhatási Szolgáltatás
- Mária Utcai Támogatott Lakhatási Szolgáltatás
- Oroszlán utcai Támogatott Lakhatási Szolgáltatás
- Down-Town Sarokház Lakóotthon
- Somfa közti és Üllői úti Támogatott Lakhatási Szolgáltatás
- I. számú Átmeneti és Napközi Otthon Szalóki u. 53.
- II. sz. Gondozóház Zágrábi utca 13.

elérhető: <https://www.downalapitvany.hu/node/1825>

Oktatási tananyagok:

A bentlakásos szociális intézmények COVID-19 fertőzéssel kapcsolatos felkészülési és infektókontroll feladatai

<https://www.nnk.gov.hu/index.php/koronavirus-tajekoztato/599-a-bentlakasos-szocialis-intezmenyek-covid-19-fertozessel-kapcsolatos-felkeszulesi-es-infekciokontroll-feladatai-2020-04-03>

Az Országos Tisztifőorvos 13305-8/2020/EÜIG számú határozata

http://szocialisportal.hu/documents/10181/242036/13305-8_2020_EUIG.pdf/8679f0a1-e614-77c5-497e-b67e665b028b

Okos linkek elérhetőek: <https://www.downalapitvany.hu/node/1824>

- Helyes kézmosás fotó
- Helyes kézmosás videón
- Maszk szabályos felvétele és levétele videón
- Óvintézkedések: óvd magad! Könnyen érthető kisokos
- Óvintézkedések: óvj másokat! Könnyen érthető kisokos
- Élelmiszerbiztonság – Ügyelj az élelmiszer biztonságra! KÉR
- Utazási tudnivalók – Maradj egészséges utazás alatt KÉR

- COVID-19 oktató diasor gondozók számára elérhető az alábbi linken:

<https://www.downalapitvany.hu/sites/default/files/Covid%2019%20diasor%20-%20GK-VM.pdf>

- A gyakori kézmosás, kézfertőtlenítés miatt bőrvédelemre és bőrápolásra van szükség az ekcéma kialakulásának megelőzésére

- Munkába állás teendői járvány idején

elérhető: downthk@gmail.com DRIVE-on COVID tananyag

Budapest, 2020. április 21.

Szerkesztette:

Vámos Magdolna
egészségügyi szakmai vezető

A protokollt jóváhagyta:

Dr. Gruiz Katalin
a Down Alapítvány elnöke